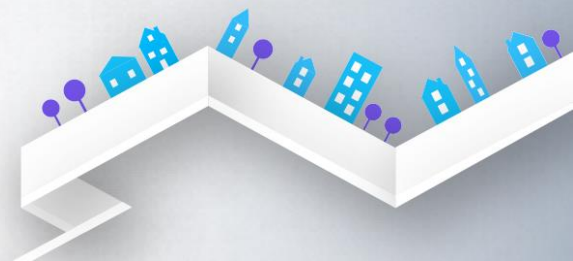

Toimivat yhteistyömallit vapautuvien asunnottomuuden ennaltaehkäisyssä ja vähentämisessä

VAT-yhteistyöpäivät Oulussa 6.9.2017

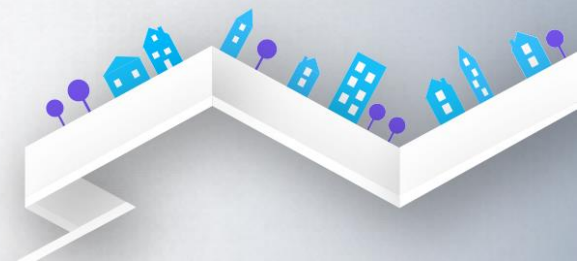
Anna Leppo, Projektikoordinaattori, VAT-verkosto & Yhdessä tukien,
osaamista jakaen -hanke, Kriminaalihuollon tukisäätiö

anna.leppo@kritis.fi

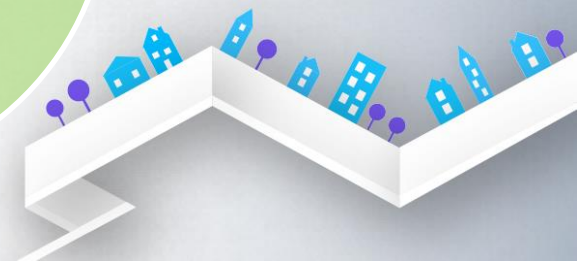
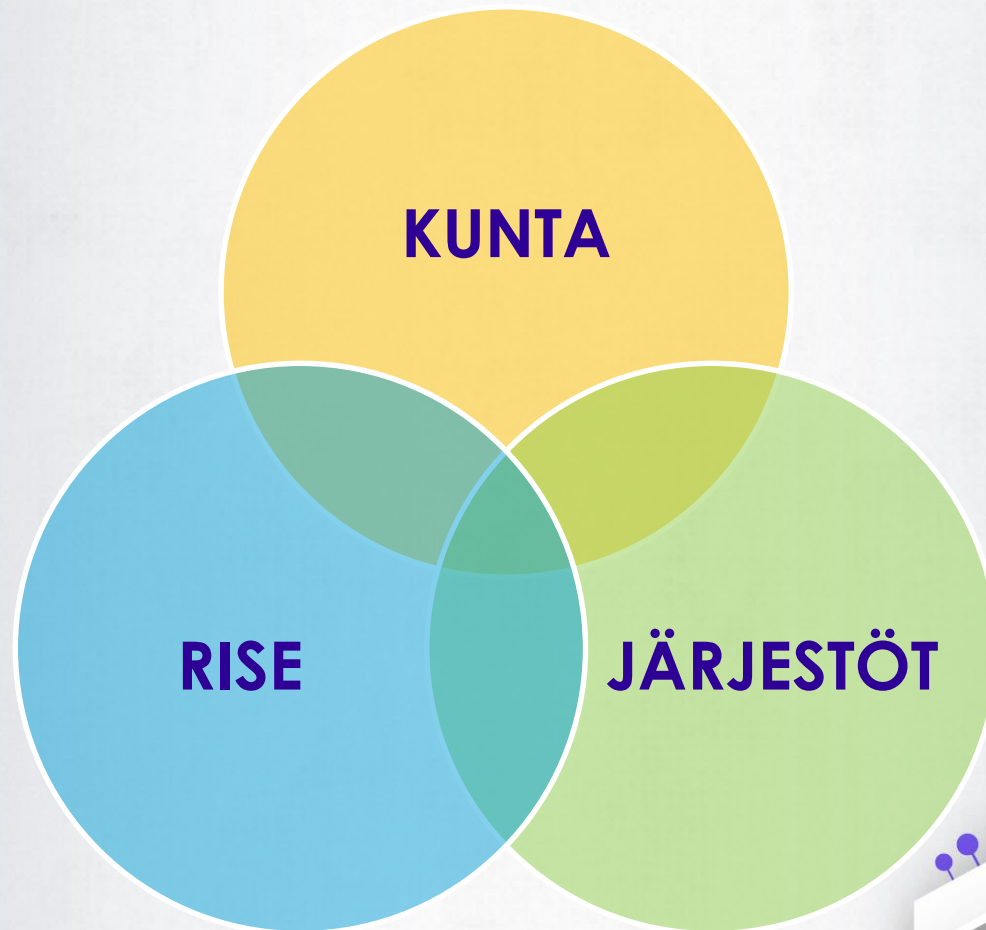

Vapautuvien asumisen tuen -verkosto (VAT)

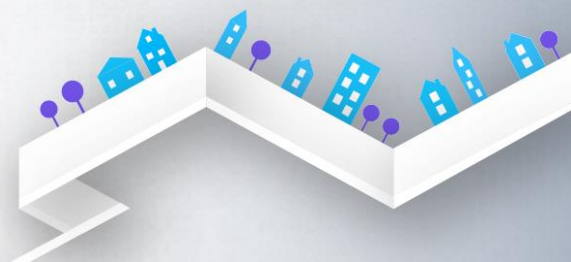
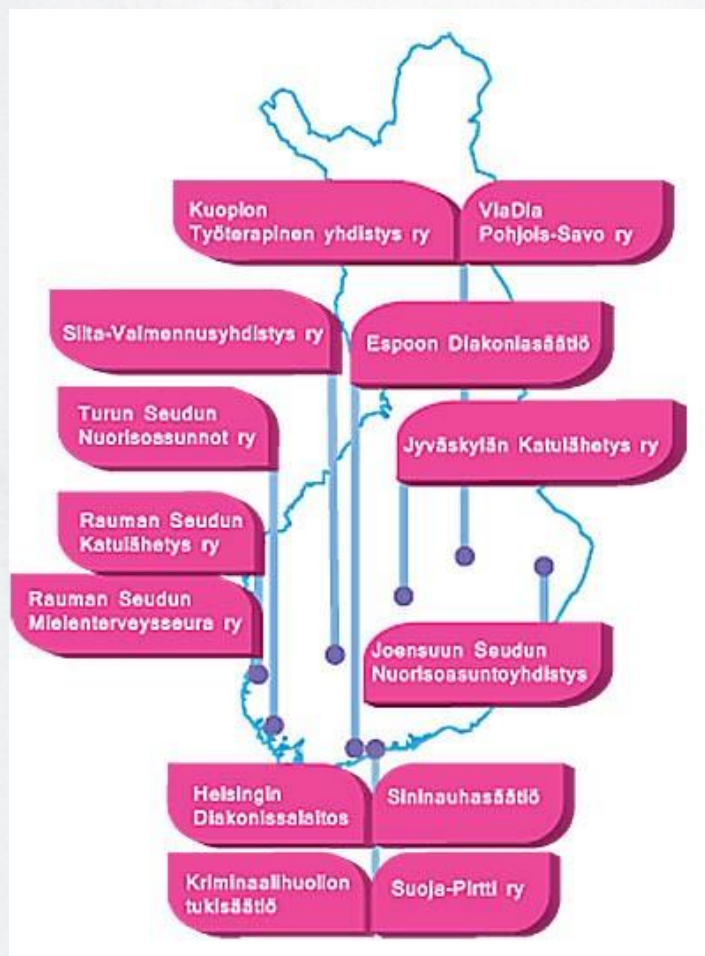
1. TAVOITTEET:
2. Rikosseuraamustaustaisen asunnottomuuden vähentäminen ja ennaltaehkäisy
3. Uusintarikollisuuden vähentäminen
4. Edunvalvonta ja vaikuttamistyö
5. Rikosseuraamustaustaisten erityistarpeiden parempi tunnistaminen

5. Kuntien, Rikosseuraamuslaitoksen ja järjestöjen yhteistyön vahvistaminen paikallisesti

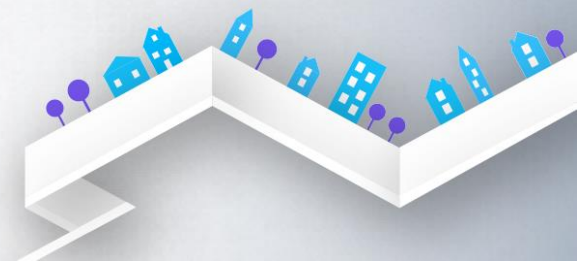

VAT-verkoston 13 jäsenjärjestöä

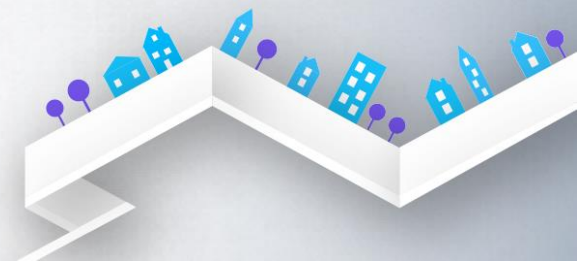
Yhdessä tukien, osaamista jakaen -hanke (2016-2017, STEA)

- VAT-verkoston hanke → työntekijän palkkaaminen

Vapautuvien asunnottomuus:

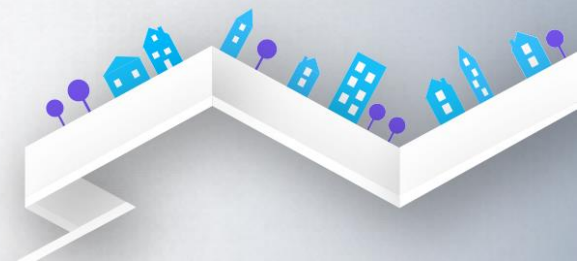
- v. 2015 vapautui n. 5200 vankia
- 1.5.2015 yhdyskuntaseuraamusta suoritti n. 4000 henkilöä
- Asunnottomamana vapautuu vuosittain ainakin n. 30–35 % vangeista
- Yks-asiakkaista n. 10–15 % asunnottomia

Asunnottomana vapautuvat eri paikkakunnilla

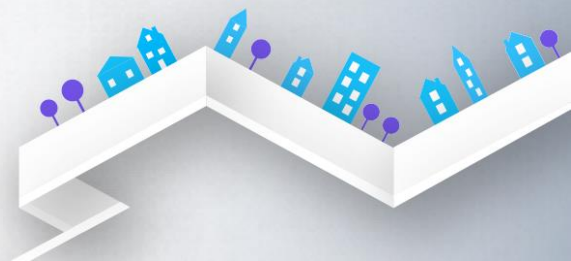
Vuonna 2016: "tarve järjestää asunto"

- Helsinki 30 % (vapautuvia yht. 477/v)
- Jyväskylä 23 % (-II- 111)
- Rovaniemi 30 % (-II- 30)
- Kuopio 29 % (79 -II-)
- Oulu 39 % (122 -II-)
- Lähde: Risen tilastot

Asunnottomuuden ennaltaehkäisy kannattaa

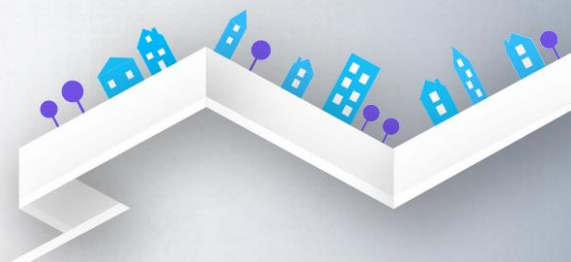
- Asunto mahdollistaa ihmisarvoisen elämän ja tukee elämänhallintaa
- Asunnottomuus lisää uusintarikollisuuden riskiä
- Aika heti vapautumisen jälkeen erittäin tärkeä elämänhallinnan ja jatkon kannalta
- Rikosseuraamustaustaisten asunnottomuus, elämänhallinnan puute ja uusintarikollisuus aiheuttavat kuluja

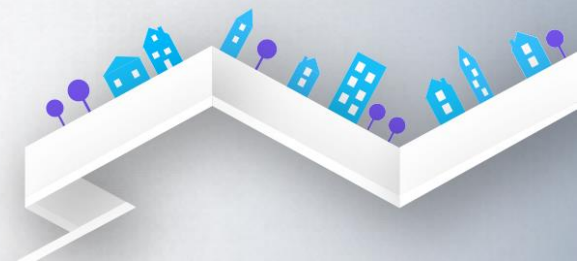
Esimerkki hyvästä yhteistyömallista: Joensuun & Turun vapautuvien asumisen työryhmä

"Ennen oltiin usein tilanteessa, jossa vapautunut asunnoton vanki tuli minun ovelleni muovikassit kädessä ja kysyi mihin voi mennä yöksi. Olin ihan pulassa niiden kanssa!"
(kunnan sosiaalityöntekijä)

- yhteistyömalli vankilasta vapautuvien ja yks-asiakkaiden asumisen järjestämiseen
- sujuvoittaa asiakkaan asiointia ja eri toimijoiden yhteistyötä
- tavoitteena asunnon löytäminen ennen vapautumista ja myös muihin tuen tarpeisiin vastaaminen, jotta asuminen onnistuu

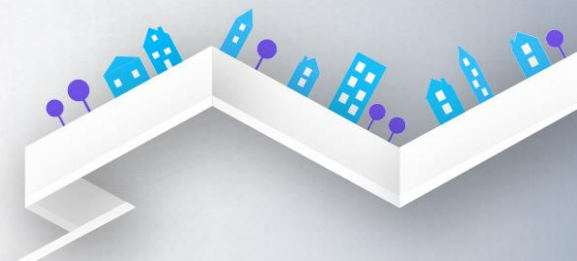

Vapautuvien asumisen työryhmän toimijat

VAPAUTUVIEN ASUMIEN TYÖRYHMÄN RAKENNE

- Koordinaatio yhdyskuntaseuraamustoimistosta (nimetty pj)
- Nimetyt henkilöt eri organisaatioista (aktiivinen osallistuminen)
- Asiakkaana ko. alueelle vapautuvat ja alueella asuvat yks-asiakkaat
- Asiakkaalta kirjallinen suostumus
- Työryhmän kokous säännöllisesti 1/kk (yks-toimistolla, vankilassa tai videoyhteydellä)
- Kokouksessa käsitellään 2-4 asiakkaan asiat
- Kärkenä asumisen järjestyminen; tärkeää myös muiden tuen tarpeiden kartoittaminen & palvelujen räätälöiminen
- Yhteistyömallia voidaan käyttää myös koevapauksien valmistelussa

Vapautuvien asumisen työryhmän prosessi

Vankilan/yks-toimiston työntekijä
kartoittaa asumistilanteen 2-6 kk ennen vapautumista, pyytää asiakkaan suostumuksen, pohtii asiakkaan kanssa tuen tarvetta, ilmoittaa asiakkaasta työryhmän pj:lle

Asuntotyöryhmän pj kutsuu kokoukseen tarvittavat tahot, lähettää ennakkotietoa asiakkaasta
Rise:n työntekijä valmistelee asiakasta kokoukseen

Asiakkaan asioiden käsittely **työryhmän kokouksessa:**

Missä asunut aiemmin, toiveet, asumistaidot, onko vuokravelkaa/häiriöitä, luottotiedot, päihdeongelma, muu tuen tarve?

Yhteinen arvio sopivasta asumismuodosta ja tuen tarpeesta; esim. asunnon saamisen kytkeminen muuhun tukeen?

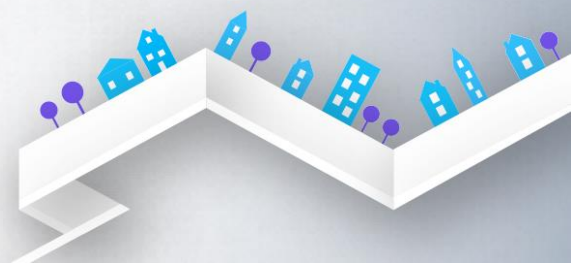
Sovitaan miten asiassa edetään: kuka tekee mitä ja milloin

PJ laatii muistion ja lähettää osallisille

Asiakkaan asioiden **selvittely jatkuu yhteistyössä** kokouksen jälkeen

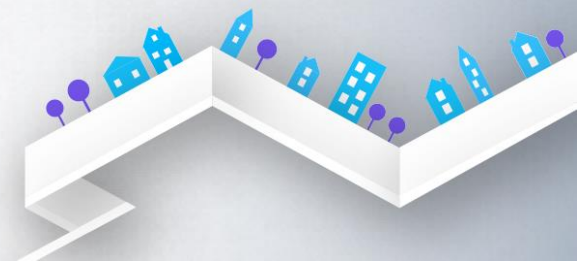
Yhteistyömalli toimii koska...

- lähettäjä, maksaja ja toteuttajat mukana
- asiakas/vanki osallinen prosessissa
- mukana päätösvaltaisia viranomaisia
- vankilasta/yks-toimistolta ajoissa yhteys työryhmään (2-6 kk ennen vapautumista)
- kaikki toimijat hyötyvät yhteistyöstä
- toimijat oppivat tuntemaan toisensa
- vankia/asiakasta valmistellaan tapaamiseen etukäteen

Yhteistyömalli toimii, koska...

- tuen tarpeet arvioidaan moniammatillisesti ja realistisesti yhdessä asiakkaan kanssa
- kaikilla yhteinen tieto ratkaisuihin vaikuttavista tekijöistä (esim. asumishäiriöt, vuokratarastit, luottotietojen puuttuminen jne.)
- kaikki osapuolet sitoutuvat yhteiseen ratkaisuun
- asumistilannetta seurataan ja tarvittaessa siihen palataan

Kokemuksia asuntotyöryhmästä

"Mukaan pitää saada ihmiset jotka haluavat tehdä tätä ja haluavat toimia yhdessä. Pitää olla yhteinen tavoite ja kaikkien pitää hyötyä yhteistyöstä!" (Kunta, sosiaalityöntekijä)

"Verkostoitumisesta on suuri hyöty, koska saamme tietoa asiakkaasta ajoissa ja voimme räätälöidä tuen sen mukaan. Lisäksi tiedämme keitä on mukana asiakkaan verkostossa." (Järjestö)

"Saadaan asunto järjestettyä vapautuvalle. Siinä on se inhimillinen puoli ja arvo. Sitten on myös taloudellinen puoli: asunnottomana vapautuva vanki tuottaa paljon kustannuksia" (Kunnan sosiaalijohtaja)

"Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on uusintarikollisuuden vähentäminen. Asuntotyöryhmä on tässä tärkeä" (Yhdyskuntaseuramustoimisto)

"Vangin asiat pyörähtävät työryhmässä tosi paljon eteenpäin. Se motivoi." (Vankila, erityisohjaaja)

"Aikaa säästyy kun toimijat ovat kerralla paikalla eikä tarvitse soittaa erikseen kaikille" (Kunta, päihdepalvelut)

"Asiakas sitoutuu paremmin tukeen, kun on ollut mukana ryhmässä ja tavannut kaikki ammattilaiset kasvokkain" (Kunta, mielenterveyspalvelut)

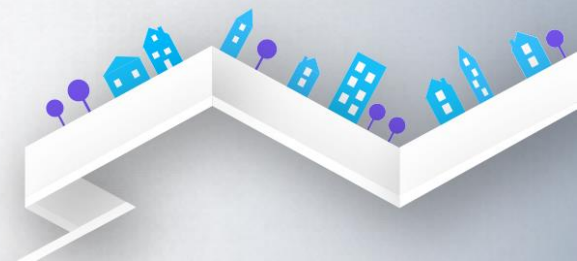
"Työryhmä on pysyvä rakenne, joka auttaa myös uusia työntekijöitä pääsemään sisään rikostauttaisten asumiseen" (Järjestö)

"Asiakas tuottaa järjestölle vuokratuloa jos asuminen onnistuu. Vuokrat tulee maksettua, kun tukitoimet ovat riittävät" (Järjestö)

"Paikallisten verkostojen tuntemus lisääntyy ja vastuiden jakaminen helpottuu, kun tuntee paikalliset toimijat" (Kunnan vuokra-asuntoyhtiö)

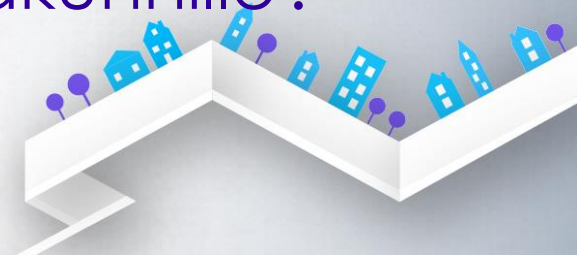
"Vankeusaika kannattaa hyödyntää" (Vankila, erityisohjaaja)

"Kunnan asuntotoimen on oltava mukana alusta asti ja järjestöjä tarvitaan jotta on tuettuja asuntoja myös niille, joille ei riitä se tuki mitä kaupunki tarjoaa" (Kunta, asumisneuvoja)

Asuntotyöryhmä-mallin haasteita:

- Lyhytaikaisvankien asioita ei aina ehditä käsitellä
- Löytyykö sopivia asumisratkaisuja/asuntoja kaikille?
- Kuinka saadaan vuokratilastit maksettua (sos.tsto, asiakas, muu tahoa)?
- Löytyykö asiakkaalle tarpeeksi tukea?
- Vangin/asiakkaan epärealistiset käsitykset omasta asumiskyvystä
- Miten soveltuu suuremmille paikkakunnille?

Lähteitä

- Miika Kaskinen: Vapautumisen polku Kuopiossa. Esitys VAT-verkostopäivillä 1.-2.4.2014
- Anastasia Lapintie: Monialainen asiakasyhteistyöryhmä tukee rikosseuraamusasiakkaita Joensuussa, Portti Vapauteen www-sivu
- Marika Mikkola: tulossa opinnäyte Kuopion asuntotyöryhmästä asiakasnäkökulmasta
- Markku Rautiainen & Olli Kaarakka: Asunnottomuus lisää rikoksen uusimisen riskiä. Helsingin Sanomat 6.8.2016
- Markku Rautiainen: Yhdyskuntaseuraamusasiakkaan ja vapautuvan vangin kuntoutuspolku – aso-toimijat, palveluketjun kuvaus ja vaiheet Joensuun seudulla
- Sasu Tyni: Rikosseuraamusasiakkaiden asunnottomuustilanne kotikunnittain. Esitys Rikosseuraamuslaitoksen asunnottomuuden ennaltaehkäisy-hankkeen aloitusseminaarissa 29.8.2016

